

EVANGELIKUS ŐRÁLLÓ

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETILAP.

A lapot szellemi és anyagi tekintetben illető mindennemű postai küldemény, a hirdetések szövege és ára, valamint az esetleges reklamáció is a lap tulajdonosához: **Noszkó István** lelkészhez **Rákoskeresztúrra** (Pest megye) küldendő. ☒ ☒

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS LAPTULAJDONOS:

NOSZKÓ ISTVÁN

rákoskeresztúri lelkész.

FŐMUNKATÁRSNAK

SCHOLTZ ÖDÖN JAHN JAKAB BLATNICZKY PAL
 ágfalvi esperes-lelkész kiskéri lelkész. cinkotai lelkész.

DUSZIK LAJOS

GÖMÖRY JÁNOS

szatmári lelkész.

eperjesi főgym. igazgató

Megjelenik hetenként egy iven

A lap ára:

Egész évre 14 K

Félévre 7 K

Egyes szám ára .. 40 f

Hirdetések és pályázatok ára

hírv. oldal 40 K

megyei vezet. sz. oldal 40 K

TARTALOMJEGYZÉK: VEZÉRCIKK: **Játék a számokkal.** Hurtag György. — **TÁRCA:** **Ének a hirály halálára.** Csengey Gusztáv. — **A hertészhedés felkarolása.** Ifj. Koren Pál. — **Belélet — Pályázatok és hirdetések.**

Játék a számokkal.

Nem régen olvastam, valamelyik egyházi lapunkban egy pályázatot, a mely így volt hirdetve: „javadalom a mai termény árak mellett” — mondjuk hatezer korona. — A „mai termény árak mellett”, hát így is lehet hirdetni? Hiszen bármely lelkész javadalmát, a mely esupa természetményekből áll, a mostani horribilis árak mellett, nem hat, de 10—15 ezer koronán felül lehet becsülni.

Rá nem sokára az egyetemes gyűlésen Gyürky Pál tartott előadást, a mikor is összehasonlította a falusi (jobban mondva természetményekben fizetett) lelkészek fizetését, városi (azaz készpénzzel fizetett) lelkészek javadalmával. És kimutatta, hogy Orosháza, Miskolc lelkészei gyengébben vannak fizetve, mint sok jelentéktelen kis falusi egyház papja. Lehetséges-e ez? Tekintsünk csak közelebbről ennek az állításnak a szemébe. Mert én sehogy sem tudom elhinni hogy az a miskolci, vagy orosházi pap szívesen cserélne akár velem, akár veled falusi testvérem. Nem bánom, ha szavamon is fognak, én kész vagyok a fentisztelt két egyház bármelyikének lelkészi javadalmán eltengődni hátra lévő napjaimban.

Gyürky példái mellé oda állítom az én egyházam lelkészi hiványát. Csupa

természetbeni járandóság, készpénz 75 forint. Fa 90 méter, mai árak mellett 1800 kor., csirke 400 drb. — 2000 kor., takarmány termés 200 mm. — 4000 kor. consipáció, szalma, congrua, korpótlék, stóla, colleda stb. Ha a gabonát utolsó szemig, a takarmányt utolsó szálig és így tovább mindent fölszámítok, akkor az én jövedelmem „mai árak mellett” 12—14 ezer K.

Ez azonban csak játék a számokkal, mert ez a 12—14 ezer korona, „a mai árak mellett”, egy fillérrel sem több, mint volt a háboru előtti 1—2 ezer kor.

Háboru előtt ha eladtam olesó áron egy métermázsa buzát igen jó lábbelit vehettem rajta; most 40 koronás buzaárak mellett két mm.-t kell eladnom es esetleg papiros talpu cipőt kapok. És így van ez mindennel: felesleges terményeimért ötszörös árt kapok, de szükséges gazdasági, háztartási, ruházati cikkekért ötvenes árt kell fizetnem. Ha a régi árak mellett kevés volt a falusi lelkész jövedelme, a mai drágaságban még kevesebb az.

Mert hisz a mit az a lelkész kap természetben, abból nem sokat küldhet a piacra, arra mindre szüksége van háztartásában, gazdaságában. A szénát szalmát vissza kell adni a földnek, a mely hozta, a gabonának is nagy részét vetőmag alakjában, aratóknak, conventiós eselédnek, pásztoroknak, jószágnak stb.

Csak annyi a különbség a régi és mai idő között, hogy azelőtt ha két csirke került az asztalra, belekerült az ebédünk két koronába, most tízbe; drágábban élünk, de nem jobban.

Erre valaki azt mondhatja, hogy mégis itthon van gabona, tűzelőfa, csirke, tej stb. nem kell venni; de a városi papnak mindent készpénzen kell vásárolni. Igaz, igaz, csak hogy a városi papnak van 5—6 ezer koronája, van miből vennie; de mit veszek pl. én azon a 75 forinton, a mely összes készpénzfizetésem? Egy szopós malacot.

Annak a bizottságnak, a mely kilett küldve fizetés rendezés javaslatának elkészítésére, csak azt vagyok bátor még figyelmébe ajánlani, hogy a városi készpénzfizetéssel bíró lelkészek a háboru előtt nem igen pályáztak olyan falusi állásokra, a hol a fizetések javarésze termény; a háboru alatt sem fordultak elő ilyen jelenségek; és nem hiszem, hogy a háboru után is hajlandó lenne cserélni velem Kovács Andor, pedig én a „mai árak mellett”; még magasabban is fel tudnám becsülni hiványilag biztosított terményeim értékét. Ma sem fenéig tejjel az a természetmennyekben való járandóság. Az meg nem lesz sohasem, hogy a készpénz fizetéssel bíróknak semmit se kelljen vásárolniok, és a termény járandósággal rendelkezők, mindet készpénzzel legyenek kénytelenek venni. A városi lelkész elkölti, a falusi megeszi hiványbeli jövedelmét, nem igen marad abból holnapra sem itt, sem ott.

A számokkal lehet játszani, dobálozni, de azért a miskolezi testvér, akárki lesz ott megdálaszta soha sem fog pályázni falusi egyházba, a hol a fizetés széna-szalma, rozs-zab, csirke-fa stb. A városi egyház lelkészének a helyzete még kisebb fizetés mellett is sokkal előnyösebb, mint a falusiaké.

Hurtay György.

T Á R C A

ÉNEK A KIRÁLY HALÁLÁRA.

Dallam: Mint a szép hives patakra . . .

Öfelsége I. Ferenc József apostoli királyunk temetése alkalmából az eperjesi evang. templomban 1916. november 30-án tartott gyászistentiszteletre írta CSENGEY GUSZTAV.

Még a vihar zúg fölöttünk,
Dúl a véres háború,
Máris nagyobb gyászt öltöttünk,
Szívünk olyan szomorú!
Ránk suhint a sord halál,
Hol legfájóbb, ott talál.
Gyászba borult bus országunk:
Meghalt a mi agg királyunk.

Hadi vészben szállt trónjára,
Hadi vészben hagyta itt,
De nem volt a vész barátja,
Mi népeket hadba vitt;
Bárhon a harc terve forrt,
Ő a béke híve volt;
De ahol nem hat bölcs ésszel,
Bátran szembeszállt a vésszel.

Nagy volt bölcsnek, nagy vitéznek . . .
Mennyit küzdött, szenvedett!
De szívében csüggedésnek
Helyet soh'sem engedett.
Erőlelkü bölcs vezér,
Ki mélyre lát, úgy ítél.
Most is a nagy harc hevében
Bizott hősi nemzetében

Nemzetének volt ő atyja,
Kit fölemelt s szeretett,
És a nemzet most siratja
A sirba szállt életet.
De csak test, mi sirba szállt,
Ő túlélte a halált;
Nagy lelke föl szállt az égbe,
De népe közt él emléke,

Ez a nép az ő sirjánál
Most kitarja bánatát:
Nagy bajában oly árván áll,
Mint sok századéven át.
S bárha nem volt rokona,
Megmaradt ős otthona.
Ma is vérsző nagy bajában
Hisz az örök igazságban.

Óh tekints le fényegedből
Híveidre, Istenünk! —
Minden gonosz ármány megdől,
Ha, Uram, Te vagy velünk.
Volt már e nép fegyvere:
Nagy hitének ereje;
Ma is a te neved áldjuk,
S győzelmedet hittal várjuk.

A kertészkedés felkarolása.

Irta és az ez évi MBELE közgyűlésén felolvasta: Ifj. Koren Pál törökbeesei lelkész.

II.

Hogy a hiveknek életrevalósága és gazdagodása mennyire használ az egyháznak, arról a zsidó felekezeti jótékonyosság és egyházuk iránti áldozatkészség szédítő számokban beszél. A gazdasági nevelés terén is az a jótékonyosság nagy dolgokat tett.

A zsidó népet szétszóródása után az antiszemitizmus megfosztotta annak lehetőségétől, hogy földművelő nép maradjon és rákényszerítette a kereskedelemre, melyben pedig maga Mózes különféle törvényekkel akadályozta. Ezredes kereskedelmi múlt után is megmaradt benne a mózesi állam-ideál utáni vágyódás. E vágyódás keltette nemzetközi szervezetek közül a Zionizmus a legismertebb. Maguk a Rothschildok több milliót elnyelő gazdasági-kertészeti berendezést létesítettek Palesztinában, amely fél század alatt már teljesen kifizetődőtt. Nálunk 1842-ben alakult a „Magyar izr. kézmű és földművelési egyesület”, amelynek keretében 1912-ben egy eddig 700,000 koronát felemésztő, Magyarországon talán páratlanul álló praecticus, szép kertészképzőtelepet adtak át rendeltetésének. Ebből a 700,000 koronából már csak 240,000 K. maradt fedezetlenül, a többi begyűlt adakozásból. Jótékonyosság adott neki életet és jótékonyágot is gyakorol. Az egyesület évente 72 szegény fiunak, köztük 40 kertészkedőnek ad benlakást és teljes ellátást, sőt még a bejárókat is segíti. Kertésztanulóik mezőgazdaságot, szőlőművelést, tejgazdaságot, méhészetet, háziipart is tanulnak a specialisan vett kertészkedés mellett. A felszabaduló fiuk tulnyomó része jeles eredménnyel teszi le a képesítő vizsgát az állami vizsgáló bizottság előtt és nagyon keresett munkaerőkké válnak. Egyikük sines állás nélkül. Pályájukat az egyesület védőszárnyai alatt és anyagi támogatásával kezdik meg.

És most e példák után arról kellene beszélnem, hogy mit tett és tesz evangelikus egyházunk hiveinek gazdasági, illetve kertészeti vezetése terén. Olvasgattam egyháztörténeti könyveinket, intézményeinket nyilvántartó névtárainkat, már éveken át e szempontból böngészem gyűléseink jegyzőkönyveit, egyházi lapjainkat — sehol semmi nyoma. Nem akarom azt mondani, hogy semmi se történt nálunk e téren, mert hiszen ez én áldott jó ev. tanítóm is szemezni és méhészkedni is tanított minket s amint tanítóink, úgy lelkészeink

között is sokan voltak bizonyára, akik nem azt ambicionálták, hogy „előadók” és „szónokok” legyenek, hanem inkább mindég a nevelést tartva szem előtt, különös érdeklődéssel voltak az életviszonyok iránt. Egyesek tettek, talán sokat is, privát diligenciából, de az egyház, mint ilyen, soha azzal nem törődött, intézményesen nem eselekedett (polg. leányiskoláinkban kellő felszerelés hiányában inkább elméleti, fogyatékos tanítást nem számíthatva), — sőt még nem is irányította egyházunk az e téren való tényleges munkálkodást.

Ev. egyházunk mindég csak a lateiner osztály kinevelésével törődött, középiskolaiban előkészítette a főiskolára, sőt saját jogakadémiát tart fenn. A mi egyesületünk első elnöke, a nagy Veres József sokszor hangoztatta a gyűléseken, hogy az összes magyarországi egyházak közül aránylag az ev. egyház áldozott — hasonlíthatatlanul legtöbbet e téren. Nos, tehát ha minden szegénysége és elhagyatottsága dacára, oly nagy erőfeszítéseket tett, úgy bizonynyal az evan. lateiner társadalmi osztály a leghivebb egyházához az összes vallásfelekezetek lateiner osztályai között.

Nagyon kell vigyáznom az országos gyűlés színe előtt tett nyilatkozataimra, mégis az egyházi lapjainkban fel-felhangzó panaszok után, ki merem mondani szilárd meggyőződésemet, amit sok helyen, más vallásfelekezetenél is tett tapasztalataim érleltek meg bennem, hogy lateiner osztályunk — a kivételek végtelen tiszteletbentartásával — nagyon hálátlan áldott jó egyházával szemben, hogy az országban a mi egyházunknak van talán a legközömbösebb intelligenciája. Ha társadalmi osztályonkénti statisztikánk lenne az áttérésekről és reversalisokról, úgy az bizonyosan csak támogatná elkeseredett kijelentésemet. Itt a teremben látom azt az esperes urat, kinek házában ezen okokból ev. lateiner egyháztagok lebeszéltek egy duggazdag, áldozatkész ev. férfit ev. polg. fiúiskola alapításától.

A társadalmi rétegek közül a legconservatívabb a parasztság, tehát természeténél fogva legalkalmasabb az egyház hagyományos szerepére. Ha valamit jónak lát, megmarad mellette, nem hogy kutatna, turkálna az új tanokban, de sőt bizalmatlan irántuk. Lakhelyét nem szereti változtatni, ha kénytelen rá, az ev. torony az irányítója, de vándorolni is tömegesen vándorol, mint a Nagyalföldön való letelepedései mutatják és ha ismét tovább kell mennie, még magja se marad a régi helyen, mint ahogy a bánági egyházmegye területén egész ev. falvak egyszerűen eltolódtak. Milyen veszedelmünk hiveink elszóródása és milyen megoldhatlan kérdésünk a szórványaink gondozása, Mennyire figyelmeztet ez

bennünket arra, hogy különös nagy súlyt fektessünk az elszóródásra nem hajlandó és a földhöz kötöttsége miatt nem is képes társadalmi rétegeinkre, a parasztságunkra.

De a parasztságunk intenzív gazdálkodásra, különösen a kiterjedő nevelésére még más valami is sarkal bennünket és ez a világháború. Ez az óriási méretű háború a maga folyamán oly helyzeteket állított elő a front mögötti életben, amit még a legszélesebb látkörű államfértek se tudtak előre elgondolni. Ugy lesz az bizonyítvánnyal a háború utáni idővel is; egy azonban bizonyosnak látszik, hogy a háború terhes következményei különösen a productív társadalmi osztályoktól fognak sokat kívánni. Töncsev bolgár pénzügyminiszter mondta a napokban, hogy a „háború után mindenki kénytelen lesz a mai adórendszerrel szakítani; valami egész újat kell kitalálni, mert az adófizetők egyszerű sajtólása teljesen elégtelen lesz. Minden állam kénytelen lesz a termelést fokozni, hogy mindennek előtt népének jólétét fokozza.“ A többtermelésre pedig, gazdasági életünk fejlődésképes-volta folytán hivatottabbak vagyunk Németországnál. Egy eddig nem látott gazdasági verseny fejlődik majd ki nálunk, amelyre, mint csak az előadásomban felemlített három példából is látjuk, a felekezetek világháborúra nem is gonbolható, tisztán csak a korszellem iránya által készitve, előre felkészültek. Ez a harc — mint előre lehet már látni, közvetve az egyházak harca is lesz az érvényesülésért, tehát végkövetkezményében a létért. Nem lesz ugyan agresszív harc, de annál veszedelmesebb, — mert az agresszivitás mindég védelmet és ellentállást váltott ki a lelkekből. Hogy ez a verseny tulajdonkép életharc, arra talán mindenki tud példákat oly közösségek életéből, amelyek evangélikusok voltak, vagy tisztán, vagy nagyon tulnyomóan, ahova róm. katolikusok, mint szegény zsellérek települtek le, semmi gyanakvást se keltve — s most már, gazdaságilag megerősödve, aggasztóan elhatalmasodnak s a mieinket háttérbe szorítják. É mi parasztságunk egészséges érzéke meg is sejtí azt, hogy a hivek gazdasági gyöngülésével maga az egyház, a felekezet pusztul. Bácskában a mi svábaink a egyes házasságoknál azon keseregnek, hogy a földbirtok más vallásu kézre kerül.

Ha a többi egyházak megtettek minden tőlük feltehető a gazdasági nevelés terén, úgy nekünk még inkább meg kell tennünk. Az ev. nép a bűntügyi statisztika tanuskodása szerint, nem számítva egy hivel fegyelmet gyakorló sectát, Magyarország legjobb népe. Országos érdek, hogy azt a páratlan nagy erkölcsi erőt, melyet a mi népünk képvisel, a mai — az evangélium

erkölcsi elveit tagadó socialismus idején, minél feltünőbbben szerepeltessük a gazdasági életben. Másrészt népünk becsülete egyházunk megbecsültetését vonja majd maga után. Népünkben meg van az életrealitás. Számtalan sok közösségben, ahol a vagyonosodásnak egyformán meg voltak az előfeltételei az ev. és róm. kath. lakoságnál, ott az ev. nép ezeket jóval tulhaladta. A mi népünk mindég legműveltebb parasztsága volt az országnak. Hiszen már kezdettől fogva, hosszú évszázadokkal ezelőtt várhatta őt az olvasásra bibliája és énekeskönyve, Középkorunkban számos paraszti tanuló, és igen sok az algimnázium, sőt néha még a felsőbb osztályok elvégzése után is újra paraszttá lesz, tehát a földművelést szíve mélyéből szereti. Milyen kár hogy tudnivalóját nem elégithetjük ki inkább gyakorlati ismeretekkel. Ezt a jó és okos népet önjuk meg, lehetőleg, a gyárnak testet-lelket ööl levegőjétől. Mentsük meg őt és ivadékát az ott ráleselkedő tuberkulózis szörnyű veszedelmétől és vigyük vissza a szép, egészséges nagytermészetbe, ahova Isten rendelte őt. É gyárakban csak gyűlölni tanulja a zsarnok kapitalizmust és belégyökeredzik, hogy ő azért szegény, mert másnak van valamije; a természetben tanulja Isten szeretni, aki főrekvésért megjutalmazza, hanyagságát és elmaradását megbünteti.

*

Szabadjon még szíves figyelmüket kérem, hogy a gazdasági, illetve kertészeti nevelés mi-kéntjéről is pár szót mondhassak.

Népünk kertészeti nevelését szolgáló intézetek létesítéséről nálunk, különösen a mostani nehéz időben alig lehet beszélni, hiszen az intézetek mintagazdaságaihoz óriási összegre lenne szükség. Birtokaink nincsennek, amelyek kertében és amelyek terhére a mintagazdálkodás helyet találva. Különben se láttam még oly gazdasági, vagy speciálisan kertészeti intézetet, ahol munkásokat képeznének, ahova a parasztember minden más mellékeél nélkül, tisztán azért adná gyermekét, hogy ügyesebb szakmunkássá legyen. Hazánkban úgy a kertmunkás-iskolák, valamint a földműveléskolák is elvesztették eredeti rendeltetésüket. Kertész és ispánképzőké váltak, ahol a bizonyítvány elnyerése a főcél. Az északi ev. nemzeteknek a gazdálkodás iránti szeretetéből nőtt ki a népegyetem eszméje. Dániában, Finnországban, Svédországban, ujabban Németországban, továbbá Angolországban, Amerikában, sőt Japánban is vannak ilyen népegyetemek. Nálunk az 1911. évi kath. nagygyűlés karolta fel ezt az eszmét. De hát ezek az intézetek is, nem munkásokat képeznek, hanem vezetőket tej-, ter-

melő-, elárusító-szövetkezetek controlegyesületek részére.

Nekünk egyházi szempontból kertészkedő parasztra van szükségünk és ezt legjobban a lelkészek és lelkésznék tudnák megvalósítani, tanítóinkkal karöltve. Egyesületünk kérésére a magas földművelésügyi miniszterium bizonyára rendezne mélyen tisztelt elnökünkkel megállapodva, oly tanfolyamokat, amelyek a gazdálkodás minden ágára kiterjednének s melyeken úgy a lelkészek, valamint feleségeik államköltségen vehetnének részt. Minden egyes egyházközség speciális viszonyai jelölnék ki azokat a módokat, amelyeken ezeket az ismereteket a nép közé lehetne továbbítani. Különösen fontosnak találom a lelkésznéknek e téren is az egyház szolgálataiba való bevonását. Nagyon sok, rendkívül értékes munkaerőt nyer az egyház általuk. A férfiak létszámának megapadása a női munkaerő felé tereli a figyelmet. Aligha találnak számukra egészségesebb, alkalmasabb testi munkát, a nő sajátosságának megfelelőbbet mint a szabad természetben, kevesebb testi erőt, nagy kitartást, az aprólékosságokra irányuló figyelmet, türelmet igénylő kertészkedést. Hiszen a konyhakertészkedést eddig is ők üzték. Igen jó kenyérkereset lesz, befektetést nem igényel, a legkisebb kertben is megvalósítható. És még egy érv! Nem vonja el a nőt anyai és háziasszonyi hivatásától.

*

Én tehát a kertészkedés felkarolása alatt elsősorban parasztságunknak ez irányú nevelését értem. Meg vagyok róla győződve, hogy a gazdaságilag erős parasztság sokkal erősebb és biztosabb támasza az egyháznak, úgy most, mint a bizonytalan jövőben, mondom, nagyobb támasza, mint az ingatag államsegély, amelyre már teljesen ráépítettük egyházunkat.

B E Ő É L E T.

Gyászistentisztelet a királyért. A király elhunytá alkalmából a tiszai egyházkerület püspöke az összes egyházakban gyászistentiszteletek tartását rendelte el. A nyíregyházi gyászba öltöztetett templomban Geduly Henrik püspök mondott igen magasszárnyalású gyászbeszédet a meghívott és megjelent hatóságok és rengeteg nagyszámú közönség előtt. — Ugyancsak ő mondott Szabolcs vármegye közönségének felkérésére annak közgyűlésén és székházában, nagy és fényes gyülekezet előtt köztetésben részesült emlékbeszédet a király elhunytá alkalmából.

Lelkészelölés. A miskolci ev. egyház f. hó. 3-án az egyhalmegyei elnökség elnöklete alatt tartott közgyűlésének egyetlen tárgya a lelkeszelölés volt. A főesperes bejelentette, hogy összesen 18 pályázat érkezett, időközben visszalépett 3 pályázó, négyet az egyhalmegyei elnökség alaki hiányok miatt kizárt, jelölésre bocsátott 11 pályázót. Az egyház közgyűlése Lichtenstein László kir. tan. egyhalmfelügyelő indítványára egyhangulag *Duszik Lajos* szatmárnémetii lelkeszel mellett foglalt állást, s nevezett lelkeszelt próbaszónoklatra a főesperes utján f. hó 10-ére meghívta. A választás az előzményekből következtetve egyhangunak ígérkezik.

Uj egyházfelügyelő. *Ritter Béla* högyészii főjegyzőt a kaposzszekesői ev. egyházközség felügyelőjévé választotta meg. A papi családból származó uj egyházfelügyelő egyházi működését áldja meg az Ur.

Felvilágosítás. Ismétellen érkeztek hozzám felszólalások és ismétellen támadtak ellenem panaszok, hogy a Protestáns Árvaházi Képes Naptár egyházi tisztségekről vezetett rovatában hibák és tévedések vannak. Ki kell jelentenem, hogy e rovat a szerkesztők munkakörén teljesen kívül áll, amennyiben az egyes egyházkerületekből a kiadó közvetlenül szerzi be minden évben az ideszolgáló adatokat. Ezeket az adatokat mint hivatalos helyről eredőket, felülbírálni nem érezzük magunkat feljogosítva, mert nem ismerjük az ország kerületeiben történő változásokat. A panaszokat tehát az illetékes püspöki hivatalhoz sziveskedjenek intézni.

Raffay Sándor

az Árvaházi naptár egyik szerkesztője

Lelkesziktatás. *Ij. Stráner Vilmost* nov. 26-án iktatta be a kaposzszekesői lelkeszii állásba, ahová egyhangulag lett megválasztva, *Horváth Sándor* főesperes. Az ifju testvér apostoli munkáján nyugodjék az Ur kegyelme.

Halálozás. *Özv. Javorniczky Jánosné sz. Mark Zsuzsanna, Geduly Lajosné sz. Javorniczky Etelka* az upesti lelkesztestvér nejének édesanyja f. hó 28-án, életének 71-ik esztendejében az Urban esendesen elhunyt. Hült tetemét dec. hó 1-én délután 3 órakor kísérték az upesti sirketbe, mint örök nyugalma helyére. Emléke legyen áldott. A kesergő családot vigasztalja meg az Ur az Ő kegyelme szerint.

Halálozás. *Stoltz Sándorné, Kovácsovics János rákoskereszturi ll. egyházfelügyelő, posta és távirtda felügyelő anyósa* életének 74-ik évében dec. 5-én Budapesten elhunyt. Emléke legyen áldott.

Lelkészelölés. A pápai ev. egyház presbiteriuma e hó 1-én este Gyuráts Ferenc püspök és dr. Kluge Endre felügyelő elnöklete alatt ülést tartott, melyen első sorban a lelkészválasztás kérdésével foglalkoztak. Gyuráts püspök kijelentvén, hogy Baldauf Gusztáv püspöki titkár nem reflektál a lelkészi állásra, ajánlatára és Belák főszolgabíró indítványára egyhangulag Mesterházy László püspöki másodlelkészt, aki különösen a köznép ügyes-bajos dolgainak önzetlen felkarolásával nyerte meg a hívek bizalmát, jelölték a Gyuráts Ferenc lemondásával megüresedett lelkészi állásra. A választást legközelebb megejtik. — Belák Lajos indítványára a városból Szombathelyre távozó Baldauf Gusztáv püspöki titkárnak a gyülekezet körében szerzett érdemeit jegyzőkönyvbe iktatták, s hasznos tevékenységéért jegyzőkönyvi köszönetet szavaztak.

A nyireggházai új Katona-Otthon felavatása. Két esztendővel ezelőtt, amikor még csak kezdetén voltunk a világháboru borzalmainak, az országban csaknem elsőnek alakult meg a nyireggházai Katona-Otthon Geduly Henrik ev. püspök védnöksége alatt. A nyireggházai közönség azzal a páratlan áldozatkészséggel, amely oly igen jellemző erre a városra, — karolta fel ezt az intézményt is és két hosszú éven keresztül szívénnek minden melegét, az adományok mesebeli halmazát hordta a Katona-Otthon üdülő és szórakozó katonái elébe.

Két évnél több telt már el a háboru kitörése óta és még ezt az időt katonáink vérben és vasban töltötték el a harctereken, addig a társadalom munkája idehaza gyógyítani, hegeszteni igyekezett azokat a sebeket, amiket az ellenség fegyvere ütött testükön. Ebben a munkában elsőrendű szerepet teljesített a nyireggházai Katona-Otthon, amely, miután a központi ev. iskola disztermében székelt, most átköltözött a barakkórházban épített új otthonába. Ezt az új otthonát avatta fel nov. 26-án diszes és nagyszabású, lélekemelően szép ünnepség keretében a város közönségének nagyszámu jelenlétében Geduly Henrik ev. püspök a Katona-Otthon fővédnöke.

Az új Otthon a barakkórház egyik most épített, teljesen új barakjában nyert elhelyezést, amelyet a felavatás alkalmával pompásan felszítottak és feivirágoztak. Zsufolásig megtelt a hatalmas terem tisztekekkel, katonákkal és ünneplő közönséggel, amikor Geduly Henrik ev. püspök magas szárnyalásu rövid imával megnyitotta az ünnepséget. Majd, miután üdvözölte a közönség jelenlevő legmagasabb képviselőjét, Willin Miksa katonai főtörzsorost, a katonához fordult és meg-

ható, közvetlen szavakkal válaszolta azt a hivatást, amelyet Katona-Otthonok a háboruban teljesítenek. Feledtetik velök a háboru borzalmait, aztán megátmenetet készítenek a békés polgári élet és a szigorú, fegyelmezett katonai élet között. A nyireggházai Katona-Otthonban az alatt a két év alatt huszezernél több beteg és üdülő katona fordult meg és a nyireggházai közönség 20.000 kor.-nál többet adományozott a Katona-Otthon céljaira. Most, hogy a Katona-Otthon új otthonát nyert, ami a kassai katonai parancsnokság után főképpen Telegdy József és Gergely Miksa hadnagyoknak köszönhető, — fokozott szükség lesz a közönség támogatására, segítségére. Majd Isten nevében megáldotta Geduly püspök az otthon épületét, átvette azt a nemes célra, és az otthon vezetésével Szücs Sándor ev. táborigazgató bizta meg.

Geduly püspök beszédére Szücs Sándor katonai lelkész válaszolt, majd Willin főtörzsorvos mondott néhány meleg szóval köszönetet a püspöknek. Az ünnepséget az evangélikus egyházi dalárda éneke nyitotta és zárta be, végül pedig Geduly Henrikné öméltsága gazdagon megvendégelte a katonákat és a tisztikart, mint az otthon első vendégeit.

A király és a Protestáns Árvaház. Régen volt. Ezelőtt 57 évvel megalakult Pesten a lehető legszerényebb életviszonyok között egy árvaápoló intézet tíz árva gyermek felvételével, kik az ország minden részéből kerültek oda. Teljesen német volt a szelleme. Az árvák atyja, egy Szászországból bevándorolt rézműves, egy szót sem tudott magyarul, a növendékek németül társalogtak, tanultak, énekeltek és imádkoztak. Az alföldről odaplántált okos magyar gyermek már fél év múlva tudta és mondta a „Vater unser“-t. Egyik másik el is felejtette édes anyai nyelvét. Ez így tartott 16 évig. Régen volt, tán igaz sem volt, hála Istennek, csak hogy már nem úgy van. Ezt a kezdetleges intézetet, a mai Protestáns Orsz. árvaházat, 1865-ben, december 16-án nagy megtiszteltetés érte. Dr. Palló Sándor kir. helytartótanácsos, árvaegyleti elnök meghívására az intézetet meglátogatta az ifjú király, aki abból az alkalomból 1000 koronás adományával az alapító tagok sorába lépett. Ez a királyi látogatás akkoriban országos feltűnést keltett. A nagylelkű királyt nemes emberszeretete vezette az árvák szerény hajlékába, hogy királyi példájával, egy a kezdet nehézségeivel küzdő, de nemes célu protestáns intézmény föllendülésére jótékonyan hasson. És a királyi példa hatott. A Protestáns Orsz. Árvaház ma számottevő társadalmi intézmény, neve áldásként hangzik

szerte az országban. Az árvaegylet története az elhunyt királynak nemcsak emberszeretetről tesz örök bizonyosságot, hanem egyéniségének egy másik vonzón szép erényéről, arról, hogy nagybecsülte a hü kötelességteljesítést és a fáradságot nem ismerő munkakedvet. A Protest. Orsz. Árvaegylet vezetőségét, amelynek élén félévszázad óta Kovácsy Sándor ny. miniszteri tanácsos és zólyomi dr. Wágner Géza udv. tanácsos állanak elnöki, illetve alelnöki minőségben, mindenkoron az említett két tulajdonság jellemezte és ezt a bensőséges munkálkodást kívánta honorálni Ófelsége amidőn Broesko Lajost, az árva ház igazgatóját két ízben is kitüntetésben részesítette. A királynak munkaszeretettől áthatott lelke megnyilatkozott azon az audiencián is, a melyen az igazgató megköszönte első kitüntetését. Hány növendéke van? kérdezte tőle a király. Jelenleg 106. árva gyermek atyja vagyok, működésem 25 éve alatt pedig 600-nál több árva-t neveltem, akik felnőtt korukban is atyjuknak neveznek. Szép nagy családja van, jegyzé meg mosolyogva a király. Bizony sok dolga lehet. A lelkes hivatásszeretet és munkakedv, felséges uram, megkönnyíti a munkát. Kiderült a király arca és a meggyőződés hangján mondá: ugy va, igaza van.

Képviselet. Kapi Béla dunántuli püspöknek Szombathelyen dec. 13–14-én tartandó beiktatási ünnepélyén a tiszai ev. egyházkerületet dr. Zelenka Lajos kir. ítélőtáblai bír., egyházker. főjegyző és Szentivány József bejei nagybirtokos egyházker. jegyző fogják képviselni.

Halálozás. Menhardt Mihály, Tiszakálmánfalva ev. egyházközség rendes lelkésze november 26-án szívszélhűdés következtében 53 éves korában hirtelen meghalt. Nov. 29-én temették. Szorgalmas, buzgó lelkész volt. Emléke áldott mi közöttünk.

Új belmissziói lap. A bácsi evang. egyházmegye lelkészi kara Jahn Jakab lapunk főmunkatársának felelős szerkesztése mellett „Grüss Gott“ címen egyházmegyei érdekű német nyelvű lapot ad ki Újverbászón. Az első szám decemb. 5-én jelent meg igen változatos tartalommal. A beköszöntő után, Arndt-nak egy kis verse következik: Dr. Luther kérdése népéhez. — Jahn szerkesztő: Háborus advent című vezércikkét Wack Péter írásmagyarázata követi: Darákozás címen. Becker Mihály hitünk győző erejéről cikkez, Scherer Péter pedig apróságokat közöl: Vétőmagvak hitünk erősítéséhez címen. Egyházi hírek, majd hírek idegenből és a hazából tartják a kedves kis lapot. Ott Fülöp mezőgazdasági

cikke és vegyes rovat zárják be azt. Dicséretet és elismerést érdemel az esperesség vezetősége és lelkészei ezért a munkáért. Bár lenne minden esperességünkben ilyen kitünően szerkesztett néplapunk! — Évi előfizetési ára 2 kor. házhoz küldve 3 kor. Havonként kétszer fog megjelenni

Hálaünnep. A pozsonyi ág. h. evang. liceum f. é. dec. 9-én d. e. 10 órakor a tanintézet jótévőinek emlékére Hálaünnepet rendez a köv. programmal: 1. Hálaének. Stein Károlytól. Énekl. a vegyeskar. 2. Ima. Irta György Vilmos, szavalja Schultheisz Emil Vill. o. t. 3. Dr. Králik Lajos emlékezete. Ünnepi beszéd. mondja Gaál Andor VIII. o. t. 4. Fohászok. Irta Berzsényi Dániel, szav. Okályi Iván VII. o. t. 5. Magyar ábránd. Loschdorfer J.-tól. Előadja a lic. zeneegyesület. zongorán kíséri Schuster György V. o. t. 6. Az utolsó főpap. Irta Arany János, szavalja Jankó Dénes VII. o. t. 7. Az Ur az én pásztorem. Neagelitől, énekl. a daloskör.

Tábori lelkészek figyelmébe. „Meleg üzenet a havasokba!“ (A Kárpátok és Alpések hőz védőinek.) címmel Pöstyén és vidékének hazafias, áldozatkész közönsége egy katonák számára karácsonyi ajándéknak is alkalmas füzetet adott ki. Evang. és ref. tábori lelkészek esetleg bárki másnak kívánságára is, míg a készlet tart, szívesen küld a szerző (Kozlay Kálmán szepesszombati lelkész) a kért példányszámban ingyen. Tekintettel azonban a több száz koronára rugó költségekre, azon hivatkozva, akiknek hatónánk lelkivilágának vallásos irányu foglalkoztatása szívükön fekszik, az ingyenterjesztetés szempontjából is, — adományokat szívesen veszünk. Ezek, valamint mielőbbi megrendelések a szerző címére küldendők. Az aránylag csekély készletre való tekintettel kérem a lelkésztestvéreket, hogy csak a föltétlenül szükséges példányszámig tegyék meg rendelésüket, hogy az „Üzenet“-ből lehetőleg minden frontra illetve kórházba arányosan jusson. Mutatványszámot ingyen küldök. A 16 oldalas füzet ára 10 pldig 15 fillér; 50-ig 12; azonfelül 10 fill.

„Estharangszó“ ez alatt a cím alatt indult utjára 1915 év elején Orth Ambrusné Szegedy-Maszák Viola havonként megjelenő folyóirata. Azóta ahány család olvasmányai között helyet talált a kis lapocska, bizonyára annyi családhoz beköltözött a szeretet, a béke, az Isten akaratán való megnyugvás. Annyi jóság, oly sok igaz, meleg szeretet sugárzik minden sorából, hogy olvasásánál megújul, felemelkedik a vergődő csüggédt lélek. Terjesszék protestáns testvéreim ezt az igazán figyelemreméltó lapot — melynek célja letörölni a könnyeket és szépre, jóra tanítani a minden tránt fogékony serdülő leányokat, — széles körben, hogy minél többen zárják szívükbe annak tanításait — Előfizetési ára egész évre 2 kor. Kiadóhivatal: Budapest II. Fő-utca 23. G. S.

Pályázat.

Az *uj-ósóvéi* (Bács-Bodrog m.) ág. h. evang. egyházközség németül jól tudó helyettes kántor-tanítót, vagy tanítónőt keres. Fizetés havi kétszáz korona és stóla. Pályázatok a lelkészi hivatalhoz Ujsóvéra küldendők.

Becker Mihály
ev. lelkész.

Pályázat.

A *miklóshalmai* evang. egyházközség egyik hadbavonult tanítójának helyettesítésére *segéderót* (orgonálásban jártas tanítót vagy tanítónőt) keres.

Kötelessége a felső három osztály tanítása és a kántori teendők elvégzése.

Javadalma: havi 150 korona és a szokásos stóla. Azonkívül 6 öl puha fa, melyből az iskola is fűtendő.

Jelentkezések minél előbb *Gindl Márton* ev. lelkészhez *Miklóshalma* (Moson m.) küldendők.

KARÁCSONYRA!**„Háborus adventünk“**

Adventi imák 3 hétre. Irta Kájel István.

Ára: kötve 2.50, füzve 1.50 K.

Karácsonyi és évfordulói beszédek és imádságok

Háborus időően.

Templomi haszn. írta Fülöp József. Ára: 1.50

Jegyzetek a Dasárnapi epistolai szövegek szószéki magyarázatához

I. kötet. Karácsonyi időszak. Irta Koren Pál

Ára 3 korona.

Kapható:**Kóka Lajos**

könyvkereskedése

Budapest, Kamermayer-Károly-u. 1.

Legélszerőbb az összeget postautalványon vagy levélhez mellékelve bélyegekből beküldeni. Portóra 20 fillért kérek.

Ne feledkezzünk meg a közelgő karácsonyi ünnepek alkalmából harctéren levő katonáinkról! Minden, harctéren küzdő ev. katonának küldjünk:

Karácsonyi üzenet a táborokba: Euch ist heute d. Weiland geboren

Ma született Néktek a Weihnachtsbotschaft an d. ev. Soldaten i. Felde

Karácsonyi prédikáció diéső-ségesen harcoló katonáink számára írta Törtell Lajos
czeglédi evang. táb. lelkész.
Ára 24 fillér.

Verfasst von Ludwig Törtell
evang. Pfarrer in Czegléd
d. z. k. u. k. Feldkurat
Übersetzt von Karl Hoffmann
ev. Pfarrer in Gölniczbanja
Ára 24 fillér.

Megjelentek és kaphatók SCHOLTZ TESTVÉREK könyvek. Budapesten IX. Ferece körút 19. 21. 3-1

Pontos és legjobb órák 5 évi jótállásra!

Egyházi szentedények, urvacsora-kelyhek, keresztelő kannák, oltári gyertyatartók, borkancsók. — Arany és ezüst ékszerek, evőeszközök, chinaezüst dísz tárgyak részletfizetésre is kaphatók.

Javításokra s vidéki megrendelésekre különös gondot fordítok. — Árjegyzék 2000 rajzzal ingyen és bérmentve.

POLGÁR KÁLMÁN,

műórás és ékszerész, [az ev. ref. egyházak szállítója.

BUDAPEST, VI. TERÉZ-KÖRUT 5. SZ. I. EM.

Pontos kiszolgálás!

Jutányos árak!

Boros-nyomda Rákosligeten Budapest mellett.